

"Zde domov náš"

30 let od návratu černobylských

Před 30 lety se začala psát významná kapitola dějin krajanů z oblasti postižené následky havárie v černobylské atomové elektrárně: reemigrace rodin českého původu do vlasti svých předků. Tato humanitární akce, řízená československým státem, proběhla v letech 1991 až 1993. Více než 1800 osob ze Žitomírské a Kyjevské oblasti na Ukrajině a z Mozyrské oblasti v Bělorusku reemigrovalo do ČR a usídlilo se v 56 lokalitách 27 okresů. Dovolují si krátce zrekapitulovat, co tomu předcházelo, protože v dnešní době se objevují poněkud zkreslené informace ohledně návratů černobylských krajanů do staronové vlasti.

Dne 26. dubna 1986 došlo k výbuchu a zničení 4. reaktoru černobylské atomové elektrárny, která se nacházela v blízkosti ukrajinského města Pripjať. Havárie je považována za největší svého druhu v celé historii jaderné energie.

Právě ve dnech 25. a 26. dubna jsem byl v městě Černivci na vědecké konferenci. Tam se už v ranních hodinách 26. dubna začalo povídat, že se něco nebezpečného stalo v Černobylu. Žádná oficiální informace v médiích se však neobjevila. Po návratu domu do Kyjeva jsem následující den 27. dubna zaslechl v televizi docela veselý hlas moderátorky, že v černobylské jaderné elektrárně došlo k nehodě a že probíhá evakuace města Pripjať. Sovětské vedení se snažilo utajit skutečné následky téhle havárie. Ze začátku bylo pásmo radioaktivní kontaminace omezeno na 10 a pak na 30 kilometrů od Černobylu. Pravda vyšla najevo až v době Gorbačovovy „perestrojky“ a „glasnosti“ díky novinářům, kteří zjistili, že bylo kontaminováno více než 200 tisíc km². Nejvíce utrpěly regiony, které jsou v bezprostřední blízkosti černobylské jaderné elektrárny: severní regiony Žitomírské, Kyjevské oblasti Ukrajiny a Gomelská oblast v Bělorusku. Radioaktivitou byly zamořené české vesnice Malá Zubovščina a Malinovka ze Žitomírské oblasti. Bylo zřejmé, že těmto kompaktním usídlením Čechů hrozí nebezpečí a zánik.

Byl jsem rád, že tento názor jsem neměl jenom já, a těšilo mě, že se podařilo vytvořit skupinu rodáků z Malé Zubovščiny stejného smýšlení. Naším cílem bylo tuto neutěšenou situaci změnit. K tomu nás motivovaly i listopadové události roku 1989 v Československu, známé jako „sametová“ revoluce. V prosinci téhož roku jsem spolu s manželkou Marií Iljukovou (roz. Černou) a dalšími příbuznými z Malé Zubovščiny (doc. Stanislav Černý, Mgr. Jaroslav Černý, Stanislav Gabriel) založili iniciativní skupinu pro obrození kulturně osvětové Společnosti J. A. Komenského na Ukrajině. Skupina připravila výzvu

**78. výročí
vypálení
Českého
Malína**

**PIETA
V NOVÉM MALÍNĚ:
sobota 10. července
2021 od 11 hodin**

**PIETA V ŽATCI:
neděle 11. července
2021 od 10 hodin**

**Srdečně zveme
volyňské Čechy,
potomky
a jejich blízké.
Program bude
upřesněn.**

Z regionů ...

Pieta se bude konat před žateckým hřbitovem u opraveného pomníku.

Foto: T. Kassal

Region Žatec zve na pietní akt k vypálení Českého Malína, který se bude konat v neděli 11. července 2021 od 10 hodin v Žatci u hřbitova. Srdečně zveme členy, jejich přátele a rodinné příslušníky. Podrobný program celé akce bude upřesněn. Dále vedení regionu informuje, že odkládaná výstava v Postoloprtech „Návraty volyňských Čechů“ se uskuteční v září. Termín bude ještě určen.

Region Šumperk srdečně zve na pietu k vypálení Českého Malína na Volyni, která se koná dne 10. července 2021 od 11 hodin v Novém Malíně.

Vedení regionu Litoměřice zve na výroční členskou schůzi. Zástupci regionů jsou rádi, že se po téměř dvou letech můžou setkat se členy, a to v sobotu dne 19. června 2021 od 10 hodin v sále Koliby v Litoměřicích. Na schůzi se budou hodnotit dosavadní aktivity, které byly velice omezené. Bude se také informovat o některých záměrech činnosti v letošním roce, ale je zde prostor pro případné náměty. Po skončení schůze bude následovat oběd a poté společná diskuze.

Výbor regionu Podbořany zve na výroční členskou schůzi, která se bude konat dne 30. září 2021 v malém salónku Národního domu v Podbořanech. Akce začíná v 15 hodin. Zájemci ať se laskavě registrují na telefonu 774 594 330 nebo e-mailem na adrese: zpravodajscvp@seznam.cz.

k zatím nezvolenému prezidentovi a předsedovi vlády ČSSR, kterou podepsalo 18 rodin hlavně z Malé Zubovštiny a Kyjeva. Však řada lidí ze setrvačnosti a na základě zkušeností ze sovětského autoritářského režimu měla strach a k výzvě se nepřipojila. Respektovali jsme jejich postoj a neviděli v něm něco nepřirozeného. Dne 26. prosince 1989 tato výzva byla doručena na Generální konzulát ČSSR v Kyjevě. Konzulové Zdeněk Huml a Vladimír Halenar nás (tedy Stanislava Černého, Marii a Borise Iljukových) laskavě uvítali a slíbili předat dokument české straně. Výzva zejména měla prosbu projednat možnost návratu na území historické vlasti všech českých rodin, které o tom budou mít zájem. Brzy jsme obdrželi odpověď od Československého ústavu zahraničního v Praze, kam Ministerstvo zahraničních věcí ČSSR směřovalo naši výzvu. Naš záměr byl podpořen a česká strana čekala na oficiální vznik krajské instituce, se kterou by mohla začít spolupracovat.

Tato dobrá zpráva byla pro nás skvělou motivací k dalším činům. Dodatečně se do činnosti skupiny zapojil redaktor ukrajinského rádia Alexandr Zedník (díky jeho pořadu o vzniku iniciativní skupiny uslyšela celá Ukrajina), dále Viktor Javůrek (Korosteň), Alexandr Zinčenko-Haupt a Karel Vasyl (Kyjev), Alexandr Drbal (Lvov).

Dne 25. ledna 1990 uspořádala naše iniciativní skupina v Malé Zubovštině shromáždění za účasti 350 krajanů, na kterém byla založena první pobočka budoucího celostátního krajského sdružení – korostenské oddělení Československé kulturně osvětové společnosti J. A. Komenského na Ukrajině.

V únoru 1990 sdělovací prostředky ohlásily návštěvu čerstvě zvoleného prezidenta ČSSR Václava Havla v Moskvě. Jménem iniciativní skupiny jsem se obrátil na Generální konzulát ČSSR v Kyjevě s prosbou, aby podpořil naši snahu setkat se s panem prezidentem. Naší prosbě informovat českou stranu o možném setkání s prezidentem Havlem v Moskvě konzul Zdeněk Huml vyhověl, i když si nebyl docela jist, že k němu dojde. Pro nás všechny bylo překvapení, když z Velvyslanectví ČSSR v Moskvě přišel vzkaz, že na setkání s panem prezidentem jsou zváni dva představitelé iniciativní skupiny.

Dne 27. února jsme Viktor Javůrek a já dorazili na Velvyslanectví ČSSR v Moskvě, kde na nás čekaly ve vratech dvě obálky na naše jména s pozvánkami od pana prezidenta na přátelské setkání, které mělo se začít ve 13 hodin.

Po širokých schodech reprezentační budovy velvyslanectví vstupujeme do 1. patra. Ve velké hale už čeká množství hostů. Všichni se těší na příchod pana prezidenta. Mezitím se s Viktorem dovídáme, že beseda s námi je zařazena do protokolu jako první. Najednou z přilehlé místnosti vychází Václav Havel a jde přímo k nám, jakoby přesně věděl, kdo jsme. Zdravíme pana prezidenta. Naš předchozí neklid mizí zároveň se zahájením besedy. Opravdu nemáme pocit, že jednáme s hlavou státu. Vidíme jej jako zajímavého člověka, jehož charisma vyvolává důvěru a ruší komunikační bariéru. Václav Havel je dost informovaný o černobylské situaci. Zazní jeho první dotaz: kolik Čechů a Slováků žije na Ukrajině? Uvádím demografické údaje: 9000 Čechů a 8000 Slováků, a že největší počet rodin českého původu bydlí v zóně postižené černobylskou havárií. Viktor Javůrek informuje o situaci s dětmi v Malé Zubovštině, Malinovce a Korosteni a předává panu prezidentovi výzvu korostenského oddělení společnosti J. A. Komenského. Text výzvy je vcelku rozsáhlý, pan prezident rychle zachycuje v něm důležité: prosbu o návrat na území předků a ozdravování dětí z českých vesnic z okolí Černobylu.

Reakce Václava Havla byla okamžitá – představuje nám nového velvyslance ČSSR v SSSR Rudolfa Slánského a žádá ho, aby se problematikou černobylských krajanů zabýval a předložil ji při jednání se sovětskými úřady.

Pokračování textu bude zveřejněno v dalším čísle.

Text: Doc. Boris Iljuk, CSc.

"To datum si stále pamatuji"

Rozhovor s reemigrantkou Mariou Čerňavskou

Bylo jí třicet devět let, byla vdaná, měla dvě školou povinné děti a chut' začít jinde znovu. Dnes jako babička čtyř vnučat vzpomíná na důvody, které ji přivedly do "staré" vlasti, země, odkud pocházeli její předci, ale kde nikdy předtím nebyla. Magistra farmacie Maria Čerňavská pochází z Malé Zubovštiny, ale roky žije v Horním Slavkově, kde vedla místní lékárnu.

Pocházíte z české vesnice Malá Zubovština na Ukrajině. Jaký tam byl váš život?

V Zubovštině žili a doposud žijí potomci volyňských Čechů a náš život tam byl velice pestrý a družný. Je to dané tím, že jsme jednak byli něco jako komunita, kde si navzájem vypomáháme, a druhak to bylo i tím, že jsme vlastně za ty generace, dá se říci, všichni příbuzní. Lidé ze Zubovštiny drželi hodně pohromadě, hodně jsme žili společensky, slavili jsme spolu všechny svátky v roce a tak dál. Já jsem po střední škole studovala ve městě Zaporozí, kde jsem poznala svého budoucího manžela, důstojníka. Sloužil v armádě a s ním jsem roky žila na Dálném východě, kde jsme se i často stěhovali. Vždy jsem se ale domů ráda vracela. Milovala jsem to místo, kde probíhalo moje dětství, kde jsme s kamarádkami snily...

Jaké byly hlavní důvody k odchodu?

Určitě hlavním motivem byl Černobyl. Většina Čechů od nás odcházela z tohoto důvodu, včetně části mojí rodiny. Domluvila jsem se s bratrem, že já s rodinou a moje maminka zůstaneme. Když jsem ale zjistila, že vesnice je skoro prázdná, že všichni ti lidé jsou pryč, najednou jsem si řekla "a co já tady takhle sama bez lidí, které znám celý život?" A proto jsem i já sprádala myšlenky k odchodu.

Jak vzpomínáte na příchod do Československa?

Dodnes si pamatuju datum, bylo to 28. října 1992. Upozorňovali nás, že je to státní svátek a že bude všechno zavřené... To víte, nebylo to snadné, protože manžel jako důstojník musel ještě dva roky sloužit, aby mohl odejít do vojenského důchodu. Do Československa

jsem tedy přijela jen já s dětmi, maminkou a pár věcmi. Zbytek vybavení měl dorazit až později. Měla jsem zajištěné místo laborantky, když jsem ale dorazila, místo už bylo obsazené. Byla jsem dva měsíce bez práce, ale nedalo se nic dělat, musela jsem živit rodinu a tak jsem se snažila co nejrychleji práci najít.

Jste magistrou farmacie, což je náročná práce. Jak se vám povedlo se najít práci?

Zprvu jsem neměla ambici pracovat v lékárně, protože jsem nevěřila, že bych tu práci v jiné zemi zvládla. Ale nebylo jiné možnosti... Někdo mi doporučil, že v Horním Slavkově hledají lékárnici, tak jsem si řekla, že mi nezbývá, než to zkusit. Když jsem do té lékárny přišla, znala jsem jen deset léků z těch, co tam byly. Dneska už bych k tomu tu odvahu nenašla, ale tenkrát prostě jsem si vzala Vademecum a každý den se naučila pět léků. To byl první krok ke zvládnutí téhle profese v novém domově. Musela jsem se učit a taky jsem zvládla českou atestaci, která byla podmínkou k privatizaci lékárny.

Jaký dojem na vás Češi udělali?

No... víte, když jsem dorazila s dětmi a maminkou do Vřesové u Chodova, už na nás ostatní ze Zubovštiny čekali s večeří. Když jsme se stěhovali v Rusku na nové místo, hned se seběhli sousedi a každý se ptal, jestli něco nepotřebujeme. A také každá sousedka přinesla něco k jídlu, půjčily peřiny a deky, protože věci dorazily později. To je u nás normální. Když jsem se ale z Vřesové po čase přestěhovala do paneláku ve Slavkově mezi rodilé Čechy, nikdo si nás nevšímal. Tady jsem pochopila české přísloví "můj dům, můj hrad". Byla jsem překvapená, že když zaklepete na dveře souseda, nepozve vás dál a vy stojíte na chodbě a mluvíte s ním přes práh. I s tím jsem se musela vyrovnat.

Jak jste vy a děti zvládali jazyk?

Děti brzy začaly mluvit zdejší češtinou, nepoznali byste, že jsou z Ukrajiny. Nám dospělým zůstane přízvuk navždy. Naše čeština v Zubovštině je archaická a ty rozdíly byly patrné. Samozřejmě jsem zažila několik trapasů, když jsem nepoužila zrovna ten správný výraz.

Maria Čerňavská v zaměstnání.

Jaký je vlastně dnes váš vztah k Ukrajině?

Tady se cítím být doma, ale Ukrajina je jako moje máma. Tam jsem se narodila, chodila do školy, poznala přátele, manžela, vystudovala. Takže to se nedá odštíhnout. Ale tady to vnímám už tak, že sem patřím, i když první rok jsem pociťovala velkou nostalgii po naší kultuře. Stýskalo se mi po hercích, zpěvácích, oblíbených televizních pořadech, samozřejmě i po přátelích. Ale časem jsem si našla nové přátele a měla jsem ve svém životě štěstí na lidi, kteří mi dost pomáhali v nelehkých začátcích. Mám je moc ráda. Asi jsem se dost dobře začlenila, dokonce jsem roky byla zastupitelkou v městském zastupitelstvu.

Předáváte něco z volyňské kultury potomkům?

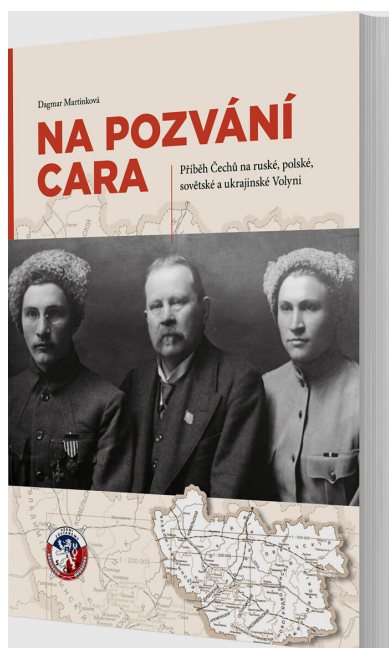
Tak nejstarší vnučce je dnes šestnáct a už v pěti letech byla na Ukrajině. Zpíváme vnučatům české písně i ukrajinské, které jsou jiné, řekla bych více melodické. V poslední době se taky pravidelně scházíme na "holčenských". Holčenské se na Volyni pořádaly k MDŽ, je to zábava, tancovačka s živou hudbou, kdy je celý večer jen dámská volenka, jen na konci dvě pánské. Ty jsme dělali v Zubovštině, pak několik let tady v Česku, ale tradice byla přerušena, protože naši hudebníci postupně odcházeli a nebylo kdo by zahrál. V roce 2011 se tradice obnovila a my ze Zubovštiny se zase scházíme a to v Nechanicích, odkud naši čeští předci pocházeli. Bereme s sebou i děti a vnuky, aby se navzájem poznali a aby se naše komunita i dál udržovala.

Připravila: Edita Langpaulová,

Foto: archiv Marie Čerňavské

4. ročník tábora "Mladý Volyňák"

V termínu 16. - 24. srpna v Mladoňově u Nového Malína proběhne tábor pro malé i velké potomky volyňských Čechů. Tábor bude umístěn v areálu školy v přírodě, v rekonstruované budově staré školy se čtyř až šestilůžkovými pokoji. V areálu bude k dispozici hřiště, pergola a ohniště. V budově je jídelna, kde bude podávána celodenní strava. V programu tábora jsou sportovní soutěže, volyňská olympiáda všestrannosti, výtvarné aktivity, vaření volyňských dobrot, vycházky do okolí, hrátky s historií, celodenní výlet po zajímavostech regionu a další. Mladé účastníky (kteří mohou mít dospělý doprovod) prosím přihlašte na e-mail: volynsti.cesi@gmail.com nejpozději do 30. června 2021. Až vám bude potvrzeno volné místo, obratem musí být vyplněna přihláška (kterou zašleme) a uhrazena záloha 1500 Kč na účet spolku 252001907/0300 (v případě řádného a včasného odhlášení ze závažných důvodů, nebo z důvodů nějakých dalších pandemických opatření bude záloha vrácena). Celková cena tábora je 3 300 Kč. V ceně je celodenní strava, ubytování v pokojích, výlety a další tábornické potřeby. Redakce se omlouvá za dodatečně upřesnění termínu konání.

V Brně zasedal Celostátní výbor

Pandemie utichá a tak se život ve sdružení dostává do normálních kolejí. Okolnosti nebránily, aby se dne 29. května sešli členové Celostátního výboru SČVP, předsednictvo a hosté z komisí, aby jako pokaždé zhodnotili loňský rok a pohovořili o plánech na letošek. Původně se mělo o jednotlivých bodech programu hlasovat per rollam, tj. korespondenčně, přes e-mail. Většina členů však vyslovila potřebu se sejít osobně, proto předsedkyně Dagmar Martinková a ekonom Pavel Franek zorganizovali setkání v Komunitním centru pro válečné veterány v Brně. Na programu bylo informování předsedkyně sdružení o činnosti sdružení, informace ekonomů o hospodaření za loňský rok, vysvětlení požadavku Vladimíra Kekrta (člena KRK) k ekonomickým záležitostem sdružení, projednání a schválení závěrečného účtu za rok 2020 a návrh plánu činnosti na rok 2021 plus rozpočet a další. Celostátní výbor se nesešel v dostatečném počtu a tak bylo navrženo, aby se setkání pojalo jako zasedání rozšířeného předsednictva. Celou akci moderoval 1. místopředseda Miroslav Kučera, vedoucí regionu Litoměřice. Během jednání bylo dohodnuto, že uzávěrka za loňský rok bude dodatečně schválena do konce září, protože dle Kontrolní a revizní komise (KRK) k závěru chybí ještě nějaké podklady. Rozpočet na další rok také není zatím schválen, a proto se CV bude scházet ještě na podzim. Zprávy z komisí byly předloženy a z nich vyplývá důležitý fakt, že vedení Historicko dokumentační komise a Dotační komise odstoupilo. Komise jsou tak bez vedení, bohužel není dosud zvolen ani jednatel sdružení... Dále se řešily podněty členů Milana Košťála a Jaroslava Báči, vedoucího regionu Chomutov. Jednotlivosti se nedaly ten den probrat, proto byla na červen domluvena schůzka v Praze. Po skončení formální části byli účastníci pozváni Standou Sabolem, vedoucím regionu Vyškov, na prohlídku centra Brna. Organizátorům a manželům Pavlicovým, kteří na místě pomáhali, patří dík a ocenění patří i těm, kteří přijeli, byť kolikrát z velké dálky.

Text: Edita Langpaulová, foto: Stanislav Sabol

Zleva: Mgr. Dagmar Martinková, Miroslav Kučera, Ing. Pavel Franek a Mgr. Edita Langpaulová

V červnu vychází kniha "Na pozvání cara"

Na polovinu června je naplánované uvedení knihy Mgr. Dagmar Martinkové, historičky a předsedkyně Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel. Kniha s názvem "Na pozvání cara" mapuje příběh volyňských Čechů na ruské, polské, sovětské a ukrajinské Volyni. Cílem knihy je popsat zásadní období v životě volyňských Čechů a významné historické okamžiky na základě osobních vzpomínek a výpovědí, zápisů v kronikách, novinových článků v kontextu archivních dokumentů a historické literatury. Zachycuje životní osudy volyňských osobností, legionářů, příslušníků zahraničních armád atd. Kniha má bohatý dokumentační a fotografický aparát a je výsledkem dlouholeté badatelské práce. Financování knihy zajistili výhradně dárci a předplatitelé. Počet stran je 338, kniha stojí 359 Kč plus 89 Kč poštovné a balné. Knihu lze objednat na e-mailu: ekonom.scvp@seznam.cz.

Jak jsme v Ostravě uctili naše zachránce

Reportáž

V pátek 30. dubna bylo krásné jarní počasí a já jako velký amatérský nadšenec historie, hlavně druhé světové války, jsem se vydal s rodinou do Ostravy uctít památku všech, kteří se podíleli na osvobození naší vlasti. Po příjezdu do severomoravské metropole jsme se vydali do Komenských sadů, kde se stojí velký památník druhé světové války z roku 1946, jehož autory jsou sochaři Konrád Babraj a Karel Vávra. Zde proběhla pieta a kladení věnců a přes krásné jarní počasí zde panovala zvláštní atmosféra. Bohužel celou pietu a kladení oněch věnců jsme neviděli, protože to nedovolovala protipandemická nařízení. Představitelé města a spolků i letos položili věnce bez "obecenstva". Mezi položenými věnci byly k vidění například ty od Československé obce legionářské či Konzulátu Ruské Federace a mnoho dalších... Zapálil jsem s dětmi u pomníku svíčky a pokračovali k hrobům sovětských vojáků, kteří zde během osvobozování padli. Kousek od zmiňovaných hrobů se nacházejí dvě pamětní desky - maršála Sovětského svazu A. I. Jeremenka a Československého velitele, generál plukovníka Janka. Zde taky odpočívá československý tankista Štěpán Vajda, který padl 6. dubna 1945 u Polského městečka Tworokov. Dále jsme se vydali kolem řeky k mostu Miloše Sýkory. Je to legendární most, jehož dosáhli jako první českoslovenští tankisté. Bohužel první tank, který na něj najel během osvobozování, dostal přímý zásah a byl vyřazen. V druhém tanku, který na most vjel, byl volyňský Čech pan Bedřich Opočenský. Po válce vzpomínal, že když byl první tank vyřazen, tak ze strachu, že na protějším břehu v domech (které již nestojí) jsou němečtí vojáci s panzerfausty, vypálil z děla svého tanku směr domy a vzal s sebou kus nosníku z mostu. Zmíněná díra v mostě byla patrná ještě mnoho let po válce. Vydali jsme se tedy přes most Miloše Sýkory. Miloš Sýkora... Traduje se, že právě tento mladý chlapec zabránil Němcům vyhodit most do povětří tím, že přestříhl dráty. Za tento odvážný a zásadní čin zaplatil životem. Na jeho počest je zmíněný přechod přes řeku nese jeho jméno. Za mostem jsme narazili na pamětní desku a památník tohoto mladého chlapce a o kousek dál přes cestu nás čekal ještě jeden památník. Jedná se o jeden z nejslavnějších tanků T-34/85, který jako první vjel do města. Samozřejmě jsme u něj také zapálili svíčku jako mnoho dalších lidí, kteří také uctili 76. výročí konce války a osvobození Ostravy. Po setmění na nás čekalo milé překvapení. Jelikož letošní situace nedovolila pořádat vzpomínkové akce jako každý rok, tak na počest osvobození Ostravy město nechalo nasvítit most Miloše Sýkory do barev trikolory. A tím naše procházka k uctění památky končila. Byl jsem mile překvapen, jak je centrum Ostravy krásné, udržované, moderní, válku už zde naštěstí připomínají pouze pomníky a pamětní desky. Ostravsko-opavská operace, do které spadalo i osvobození města Ostravy, byla jednou z největších válečných operací na tehdejším československém území. Území severní Moravy a Slezska bylo osvobozeno s mnoha ztrátami na životech. Složení Sovětských armád 4. ukrajinského frontu bylo: 1. gardová armáda, 18. armáda (s československým armádním sborem), 38. armáda, 60. armáda, 8. letecká armáda a 31. tankový prapor. Lidé by neměli zapomínat, jakou daň položili padlí vojáci, jež bojovali za to, aby osvobodili Československou republiku. Za to jim patří alespoň každoroční připomínka toho, co pro nás udělali. Všem vojákům bojujícím ve válce patří obrovský dík, úcta a respekt.

Text: Lukáš Kastl, foto: Lukáš Kastl a MMO

Život pro umění a vlast Vladimír Libovický - II. část

Mohl se geniálně zasloužit o ukrajinské divadlo a balet. Ale byl nucený utéci ze své země, z rodné obce Noviny, které tehdy v roce 1928 patřily pod Polsko. Příčina útěku byla pochopitelná. Dvaadvacetiletý mladík nebyl jen obyčejný aktivista "Prosvity", ale i její organizátor a inspirátor. Za tři měsíce uskutečnil inscenace několika ukrajinských divadelních představení, organizoval dům – čítárnu, přednášel přímý protest polské vládnoucí moci kvůli zasahování do národních tradic Čechů a Ukrajinců. Proto se dostal na seznam a sám předběhl události – přesně na Nový rok si vzal lyže, bochník chleba a šel směrem do Prahy. Vladimír si na sebe neoblékl kožich nebo vatový kabát, ale sportovní oblek, proto ho i přímo na hranici považovali za sportovce. A navíc, pohraničníci mu popřáli, aby v horách, kam chtěl vylézat, byl opatrný a nesjížděl z příkrých svahů. Libovický to slíbil udělat, ale jel na druhou stranu hranice. Bez dokladů se dále dostal do Vyšší baletní školy Jelizavety Nikolské – jedné z nejvíce uznávaných evropských škol té doby. Byl tam přijat na základě svých schopností a nadání. Možná tomu také pomohly návyky získané v taneční škole Vasilije Avramenka, která byla otevřena v Rovně. Přitom to byl žák tak nadaný, že Avramenko několikrát říkal Vladimírovi: "Dnes jsi ty můj žák a zítra se od tebe budu učit já". Vůbec jiný názor na osud Vladimíra Libovického měl jeho otec, jeden z prvních osadníků Novin, který celé lidské štěstí viděl v půdě. Pracoval od rána do večera. Ovšem nebyl chudý, měl všeho dostatek, kvalitní zděný dům, který stojí dodnes. Svěho syna viděl jako selského agronoma, který rozmnoží úrodu a své statky. Proto po ukončení taneční školy ho otec dal do učení do zemědělského učiliště.

Vzpomínky neteře Aleny Markové – Millerové

Můj strýc pan Libovický ušel vězení v padesátých letech jenom proto, že měl v Teplicích známého lékaře, který ho dal pro nemocnou páteř do sádrového lůžka. Víím, že strýc pak chodil dlouho o berlích. On byl též v Anglii a po nich šli komunisté jako včely po medu. Ještě jednu vzpomínku na strýce. Asi v roce 1960 byl v Novinách, to tam ještě stála škola, a on navázal s učitelem družbu a prosil ho, aby děti udržovaly hřbitov, neboť byl v hrozném stavu. Nevím, jak to dopadlo. Asi špatně, protože v naší krásné vísce stojí asi tři domy, všechno to bolševici zničili. Další vzpomínka týkající se mého strýce, který se opravdu velice věnoval volyňské mládeži, je ta, že pořád pořádal různé soutěže, založil taneční soubor, kde jsem účinkovala i já. Pak si zabral domek ve Tvršicích a v Praze dělal choreografa v divadle pro mládež, kde byla ředitelkou paní Míla Melanová. Hodně těch herců mezi nás přivedl, např. Mařenku Švandovou, ti měli divadlo na Smíchově, paní Melanovou, Mařenku Glázrovou, která měla za manžela pana Hakena, herce Karla Richtera a redaktorku Mařenku Hanákovou, která psala o západních letcích a dokonce se starala o pana Bozděcha, který byl vyznamenán jako západní letec.

Vzpomínky z Ukrajiny podle publicisty a novináře Česlava Chitrého

První příběh – Pohraničníci považovali uprchlíka za sportovce

Mohl se proslavit, mohl naplnit kulturní dědictví významným tvůrčím přínosem.

Druhý příběh – Od „poloninské lásky“ do psárecké osamělosti

Nic nemůže být překážkou snahy posloužit blahu umění, když tato snaha vychází ze srdce. Stejně tak tomu bylo i u Libovického. Po ukončení Vyšší taneční školy Jelizavety Nikolské se stal Vladimír, který bezvadně mluvil česky, slovensky a ukrajinsky, dokonale se naučil tančit, sólistou baletu Slovenského národního divadla. Za tři roky dostal nabídku stát se šéfem Užhorodského národního divadla, se kterou souhlasil. Avšak největší herecký úspěch rodáka z Novin přišel v divadle Nová vlna. Tam od začátku účinkoval jako choreograf a po náhlé smrti proslulého M. Arkase se stal hlavním režisérem. Jako režisér dal Libovický do repertoáru klasická díla „Záporožec za Dunajem“, „Ach, nechod', Hrycju, na přástky“, „Dali se napálit“, „Záporožský poklad“. Nejúspěšnější byla divadelní hra „Nad Dněprem“ podle dramatické poemy Olexandra Olese. Sám spisovatel byl v divadle, když se hrálo představení, a byl velice nadšen. Vrcholem tvorby Vladimíra Libovického jako režiséra se mělo stát Ševčenkovo dílo „Hajdamáci“ kam on sám, jak o tom mluvil, vložil srdce a duši. Premiéra byla stanovena na 14. března 1939, ale v ten samý den maďarská armáda začala okupovat Podkarpatskou Rus a všechny tvůrčí plány divadla byly pryč. Jméno Libovického je charakteristicky také spojeno s kinematografií. V roce 1939 účinkoval ve filmu „Poloninská láska“ jako hlavní hrdina filmu a také účinkoval ve filmu „Nikola Šuhaj“ podle románu Olbrachta (dle databáze ČSFD: drama Nikola Šuhaj 1947, režie M. J. Krňanský, odborný poradce a choreografie Vladimír Libovický). V tomto filmu je dost poučných epizod a všechny se staly realitou díky choreografickému umění pana Vladimíra. Nový příliv talentu našeho rodáka se objevil v roce 1954, když Libovický začal pracovat v Ukrajinském národním divadle v Prešově. Zajímavé je to, že jeho hra „Marijka“, ke které udělal hudební doprovod jeden z jeho nejbližších přátel skladatel R. Fest - Spišiak, se hrála 47krát ročně. Takovou popularitu tehdy neměla žádná jiná hra. Avšak vrcholy jeho slávy jako divadelního činitele, choreografa a herce sousedily s bolestnými pády. Zvláště když se stranické orgány dozvěděly o jeho blízkých stycích s Vološinem, jedním z neaktivnějších bojovníků za samostatnost Ukrajiny. Libovic-

ký byl označen za pomocníka nacionalismu a to znamenalo propuštění z pracoviště, snížení autority, umlčení všech dřívějších zásluh. Bývalý tanečník odjel do obce Psáry a bydlel tam na samotě v dřevěném domku. Pravda, netrvalo to dlouho, protože se ho zastal generál Svoboda, který velmi oceňoval tvorbu umělce. Po „rehabilitaci“ se Libovický vrátil do Prahy, ale tvůrčí aktivitu už neprojevil. Navštěvoval divadelní představení, dával rady mladým hercům a sólistům, dělal přehledy a recenze. Pomalu uhasínal jeho život kvůli nevléčitelné nemoci a osamělosti, neměl ani rodinu, ani děti nebo blízké příbuzné. Nejbližší byla jeho sestřenice Anna Pichrtová rozená Libovická, která o něj pečovala v jeho pražském bytě až do jeho smrti 18. prosince 1984.

V. Libovický ve Psárech jako sadař.

Třetí příběh – Dopisnice od krajana šla dvacet tři let

Když se známý český divadelní činitel, choreograf a herec Vladimír Libovický dozvěděl o nevléčitelné nemoci, která zasáhla jeho tělo, rozhodl se, že ještě za života napíše sto svých nekrologů. Ve skutečnosti jich napsal jenom osmdesát, dal je do obálek, napsal adresy a nalepil známky. Uložil je do závěti svým příbuzným s přáním odeslat tyto dopisy, až přestane bít jeho srdce. Mezi těmi, kdo dostali posmrtný dopis od Libovického, byly takové známé osobnosti jako generál Ludvík Svoboda, spisovatel Dmytro Pavlyčko, pěvec Dmytro Gnatjuk a také Kateřina Sydoruková z obce Noviny. Ta ale nedostala tento dopis v původním roce 1984, ale až za dvacet tři let po závěti. Poněvadž se zásilka tehdy ztratila a nyní ji příbuzní národního umělce Československa našli a odeslali adresátovi. Kvůli spravedlivosti a pro přátelství k rodině Sydoruků, které spojovala družba se svým krajanem, narozeným v Novinách.

Čtvrtý příběh – Svíce ke stému výročí narození

Přátel měl ale Libovický velice mnoho a také na Ukrajině, kam několikrát přijížděl. Nejvíce v Novinách, které pokaždé navštěvoval. V letech 1967 a 1972 navštívil svoji rodnou vesnici, setkával se s žáky a obyvateli obce. A nejbliže mu byla rodina Kateřiny a Ivana Sydorukových. Skoro čtyřicet let Libovický nebyl ve své vesnici, povídá Kateřina Josefovna, a kdo ví, jak dlouho by to ještě trvalo nebýt našeho učitelského entuziasmu. Tehdy, v polovině šedesátých let, jsem se jako mladá učitelka dala unést vlastivědou. A nejvíce můj manžel Ivan Grigorovič, bohužel už nežije. On byl v té době vedoucím knihovny a vynaložil mnoho sil na založení selského muzea. Patříčnou se stala otázka o vážených občanech původem z naší vesnice. A nejdříve - o Vladimíru Libovickém. Našli jsme pomocí velvyslanectví jeho adresu, napsali dopis a obdrželi odpověď. Vladimír potom souhlasil navštívit své rodiště. To bylo mimořádné setkání. Poslouchali jsme hosta se zatajeným dechem, hovořil čistou

ukrajinštinou. Ponořili jsme se do světa divadla a baletu, o kterém tehdy málokdo něco věděl. Když po slavnostním setkání padla otázka o ubytování, tak jsme nabídli svůj dům a host tuto nabídku přijal. Samozřejmě jsme šli spát až nad ránem. Protože Vladimír s mým Ivanem pořád zpívali ukrajinské písničky. Tímto dnem vznikla těsná družba s naším krajanem a umělcem. Ještě dvakrát navštívil vesnici a pokaždé se ubytoval u nás. My jsme byli více než desetkrát na návštěvě u něj. Vladimír Vladimírovič nás vozil po celém Československu. Ukázal nám všechna významná kulturní a historická místa. A o divadle ani nemluvě, pro nás vždy byla zajištěna nejlepší sedadla. Obdrželi jsme od něj mnoho dárků, ale bezpochyby nejpamátnejším dárkem byla vyšivaná košile, se kterou se prakticky nerozlučoval při pohostinských vystoupeních po Evropě. Dali jsme ji do muzea stejně jako mnoho jiných dárků od Libovického. Litujeme, že jsme nemohli přijet na jeho pohřeb, oznámení došlo pozdě. Pravda, o něco později delegace z Novin dala věnec na jeho hrob v Urnovém háji, kde odpočívají nejvýznamnější osobnosti Československa. A stále nás ještě jako hluboký trn bodá do duše to, že za prvé nás Vladimír Vladimírovič za života zahrnoval mezi nejlepší přátele a za druhé, že pohřební list, napsaný jeho rukou, byť po desetiletích, ale našel svého adresáta. Vlastně kdysi se nám svěřil s úmyslem napsat nekrolog, kde by datum narození označil on sám a datum úmrtí – adresát. Pravda, mluvil o sto přátelích a sto

dopisech. Nicméně napsal jich jenom osmdesát. Pravděpodobně více nestihl. Také je třeba, aby na tuto významnou osobnost nezapomínali potomci. Vloni například (vyšlo v r. 2006), uběhlo sto let od jeho narození. Bohužel se toto datum na Ukrajině žádným způsobem neoslavovalo. A já už jsem stará a neduživá a nemám sílu, aby se něco zorganizovalo alespoň v Novinách. Dala jsem svíci v církvi za klid a zachránění duše – a to je všechno. Ať si jeho vlast pamatuje svého hrdinu.

Vzpomínky slovenského publicisty a folkloristy Mikuláše Mušinky sepsané Magdou Mušinkovou

Na konci sedmdesátých let dvacátého století navštívila Československo vládní delegace ze Švýcarska. Po ukončení oficiálních jednání a podpisu mezistátních smluv se prezident republiky Gustáv Husák podle diplomatického protokolu zeptal vedoucího švýcarské delegace: „Možná, že máte nějaké soukromé přání?“ Je zvykem, že v takových případech chtějí, aby propustili někoho z vězení, návštěvu nějakého disidenta, koupit nějakou vzácnou věc nebo navštívit nějaké atraktivní místo. Vedoucí švýcarské delegace překvapil prezidenta nečekaným přáním: „Chtěli bychom se setkat s maestrem Libovickým.“ Ani

prezident, ani jeho poradci nevěděli, kdo je tento Libovický. „To je známý český choreograf a režisér, který v době 2. světové války dostal politický útulek ve Švýcarsku, založil několik dramatických kolektivů v táborech pro zajatce a na hlavních švýcarských scénách inscenoval klasické opery, mezi nimi také „Prodanou nevěstu“ Bedřicha Smetany. Dozvěděli jsme se, že bydlí v Praze a chtěli bychom mu poděkovat za přínos do švýcarsko-českých vzájemných vztahů“. „Jestliže žije, tak se dnes večer zúčastní slavnostní večeře“, odpověděl prezident a dal rozkaz bezpečnostním složkám najít „mistra Libovického.“ Za několik hodin službu konající velitel podává zprávu prezidentovi, že Libovický je podivín, který bydlí v lese za Prahou v boudě z prken bez elektřiny s kočkami a úly s včelami. „Patříčně zpracovat, dát ho do pořádku a dnes doprovodit do prezidentského paláce na Hradčanech,“ dal rozkaz prezident. Dále již sám Vladimír Libovický: „Jednou po obědě ke mně přišli lesní pěšinkou tři lidé. Říkají: Švýcarská státní delegace se chce s vámi setkat... Souhlasíte? Okamžitě jsem souhlasil. Odvedli mne do obce Psáry, posadili do limuzíny a nejprve odvezli do kadeřnictví, potom do lázně a nakonec do půjčovny kostýmů. Tam jsem dostal módní mokasíny, oblékl černé kalhoty, bílou košili s manžetovými knoflíky, motýlka, frak a na hlavu mi dali cylindr. Podíval jsem se do zrcadla a nepoznal jsem sám sebe. Na Hradčanech jsem byl nejprve představen prezidentu Husákovi. Vysvětlil mi, že moje přítomnost na slavnostní večeři má státní význam a abych se náležitě choval. Slíbil jsem, že budu důstojně reprezentovat svoji socialistickou vlast. Jsem herec – profesionál! Protože otázky na mě kladené mohou být ve francouzštině nebo němčině (oba jazyky jsou ve Švýcarsku úřední), dostal jsem dva tlumočníky. „Já nepotřebuji tlumočníky, ovládám oba jazyky, a v případě potřeby budu mluvit italsky, protože i italština patří k úředním jazykům.“ Tlumočníky odvolali. Na večeři jsem byl ústřední postavou. Vedoucí delegace prohlásil, že je pro něj štěstí vidět živého „mistra Libovického“, který už v roce 1939 okouzil švýcarské publikum svým tancem na festivalu

v Curychu a ve válečném období založil Polské polní divadlo, se kterým sehrál více než sto padesát představení v několika táborech Švýcarska. Jako režisér a choreograf hlavních divadel Curychu, Ženevy a jiných měst uvedl na scénu několik baletů a oper, ve kterých sám účinkoval jako sólista. Samozřejmě že mu to vše dopředu připravili. Poděkoval jsem za pozvání a politický azyl, který jsem dostal ve Švýcarsku v roce 1939 nejenom já, ale tisíce českých antifasistů. Na otázku o mém dalším údělu po Švýcarsku jsem hovořil o účasti v zahraničí v Československé armádě v Anglii. O Vojenském uměleckém souboru Víta Nejedlého atd.

Když se mě zeptali, co dělám nyní, tak jsem odpověděl, že můj věk přes sedmdesát let mi nedovoluje tančit, ale socialistická vláda mi dala důstojný důchod, jsem na zaslouženém odpočinku a v pokoji dožívám svůj věk. Na své chatě maluji. Jedno dílo jsem přivezl s sebou a daruji ho delegaci jako poděkování za pomoc v době války. Otázkám, odpovédím a bouřlivému potlesku nebylo konce. Byl jsem donucen pronést přípitek na československo-švýcarské přátelství. Jedním slovem, zahrál jsem svoji úlohu jako kdysi na jevišti – výborně.

Po večeři mě odvezli do nějakého domu, kde mě převlékli do mého obleku a odvezli zpět do Psár. Za několik dnů ke mně přijel kancléř prezidentské kanceláře s tím, že prezident dal příkaz dát mi státní byt v Praze ve čtvrti, kterou si vyberu. Kategoricky jsem odmítnul, protože jak budou beze mě žít kočky, včely, květiny, jabloně a hrušky. Děkuji. Ale byl bych rád, aby k mé chatě udělali silnici, aby v případě onemocnění sem mohla dorazit pohotovost. A opravdu, za nějakou dobu do Psár přijely „silniční stavby“ se svojí technikou a od vesnice do mého domu (přes půl kilometru) udělaly asfaltovou cestu. To byl největší honorář mého života“.

Před úmrtím Vladimír Libovický bezvadně sehrál ještě jednu „divadelní roli“. Věděl, že jeho zdravotní stav je beznadějný, a nechal vytisknout osmdesát oznámení o svém úmrtí a pohřbu. Kromě toho zprávu o své smrti vlastnoručně předepsal na dvanácti telegramech, kam se stejně tak mělo dopsat pouze datum. Jeden z telegramů byl adresován rodině Mikuláše Mušinky. Pohřbu v pražském krematoriu se zúčastnila stovka lidí. Až z proslovu na rozloučenou se všichni dozvěděli o složité životní cestě Vladimíra Libovického. Urna s jeho popelem byla uložena na hřbitově v Radotíně u Prahy.

Zpracovala: Marie Čonková

Použité prameny a fotografie: Digitální úložiště Ostroh Academy, Magda Mušinková 2013, <http://eprints.oa.edu.ua/2256/1/34.pdf>, rodinný archiv a rodokmen, databáze VHA Praha a SOA Plzeň, Věrná stráž a Zpravodaj SČVP, noviny Gomin Mlynov, Svoboda projevu

Jak chutnají rajčata z Volyně?

Že se nikdy nedokážete přenést do doby, kdy jste vy osobně nebo vaši předci žili na Volyni? Cestování v čase patří do sféry sci-fi, ale přeci jen je tu výjimečná možnost, jak si minulost více přiblížit. Představte si, že ještě dnes rostou na jedné zahrádce na Podbořansku rajčata z Volyně. Paní Marie Ješkeová z Kupičova je už desetiletí úspěšně pěstuje. Zdatná pěstitelka a zahradnice si se svojí rodinou dovezla semínka "volyňských" rajčat, na kterých si roky na Ukrajině pochutnávala. A chutnají jí pořád, neboť rajčata se jí daří každý rok znovu vypěstovat. Masitá odrůda s velkými plody rok co rok připomíná někdejší domov.

Toulky dějinami krajanství

Čeští skladatelé na Rusi II. - Eduard Nápravník

Mezi mnoha hudebníky, kteří v 19. století odcházeli z českých zemí do Ruska, byl i Eduard Nápravník, který je považován za největší českou osobnost v ruském hudebním světě. Co přispělo k tomu, že se 22letý rodák z malé obce Býšť u Pardubic odstěhoval do Ruska a tam se stal velice uznávaným skladatelem a dirigentem?

Psal se rok 1861. Ve Františkových Lázních odpočíval ruský kníže Nikolaj Borisovič Jusupov (1827 - 1891), hudebník amatér, zakladatel domácího divadla ve svém paláci. Právě on nabídl mladému Eduardu Nápravníku místo kapelníka v jeho čtyřicetičlenném orchestru s ročním platem 600 rublů (1000 zlatých v rakouské měně) s celým zaopatřením v jeho petrohradském paláci na Mojce. Svoje 22. narozeniny Eduard už oslavoval v Petrohradě, kde se navždy usadil.

K hudbě malého Eduarda a jeho staršího bratra Karla přivedli rodiče. Otec byl vrchní učitel a matka pocházela ze starého šlechtického rodu Klauner-Ritter z Engelshofenu. Oba synové měli hudební nadání, bohužel starší Karel už coby student učitelského ústavu náhle zemřel. Prvními učiteli hudby u Eduarda byli jeho otec a podučitel otce z dašické školy J. Půhonný. Od roku 1850 Eduard bydlel u svého strýce v Pardubicích, kde studoval reálné gymnázium a učil se hře na piano a varhany. Dosti brzy se jako 14letý mladík stal sirotkem. Po smrti rodičů se na radu svého příbuzného přestěhoval do Prahy, kde v roce 1853 pokračoval ve studiu na reálce a začal studovat varhanickou školu a rovněž ještě hru na klavír v Hudebním ústavu Petra Maydla. Byl vynikajícím žákem, není divu, že mu, jako virtuóznímu pianistovi, nabídli místo učitele v tomto ústavu. Mimořádné nadání projevil Eduard ve čtení partitur a instrumentací, čemuž se naučil u ředitele pražské konzervatoře Jana B. Kittla. Právě Kittl v něm brzy rozpoznal budoucího dirigenta.

V Petrohradě Eduard Nápravník v paláci Jusupova řídil solidní čtyřicetičlenný orchestr, v jehož repertoáru byly i symfonie. V časopise „Dalibor“ (Praha, 1861, s. 252) Nápravník popsal svou první produkci u knížete Jusupova: „Včera jsem na narozeniny prince měl první produkci. Program sestával z osmi kusů, mezi nimi též Glinkova skladba „Kamarinskaja“. Je to národní melodie sama o sobě kratinká, co však z této malinké melodie Glinka utvořil, dá se jenom poslechnutím vyjádřit. Produkce vypadala velmi dobře. (.....) Došel jsem za zdařilé a precizní provedení velké pochvaly“.

V knížecím orchestru Nápravník působil do podzimu 1863 roku, do doby, kdy Jusupov svůj orchestr rozpustil. Nápravník tehdy dosáhl toho, aby si hudebníci, včerejší nevolníci (nevolnictví v Rusku bylo zrušeno v roce 1861), mohli vzít se sebou alespoň hudební nástroje, které si kníže chtěl původně ponechat.

Virtuózní hra na klavír a varhany Eduarda Nápravníka, který relativně nedávno přijel z Čech do Ruska, fascinovala skladatele a prvního dirigenta Mariinského carského operního divadla K. N. Ljadova, který si vyhlédl mladého umělce za svého pomocníka a zástupce v carské opeře. Tak v září 1863 na základě hlášení inspektora hudby byl Nápravník jmenován organistou ruské opery, jež měla v tu dobu dosti nízkou uměleckou úroveň. Díky své železné vůli a vytrvalosti tento nový pomocník Ljadova, který si oblíbil a pochopil ruskou hudbu, dosáhl toho, aby byla milována a pochopena tehdejšími petrohradskými diváky. Nejdřív byl Nápravník jmenován druhým kapelníkem Mariinské opery a pak i prvním kapelníkem. Český muzikant se zasloužil o slávu ruské opery na rozmezí 19. a 20. století. Během svého 50letého působení v ruské opeře nastudoval a provedl 45 ruských a 35 zahraničních oper. Byl mnohokrát vyznamenán a byl snad jediný z hudebníků, který byl povýšen do dědičného šlechtického stavu a od roku 1884 tak používal titul skutečného státního rady – Excellence.

Eduard Nápravník byl nejen vynikajícím hudebníkem a dirigentem, ale i úspěšným skladatelem. Před odchodem do Ruska komponoval skladby v typickém předsmetanovském duchu, byl autorem několika chrámových skladeb a na základě Puškinovy povídky Dubrovskij složil písňové cykly na vlastenecké texty. Zůstaly po něm sborové a klavírní skladby.

Eduard Nápravník

V Rusku začal komponovat opery ve stylu M. I. Glinky a P. I. Čajkovského, které měly u ruského obecenstva velký úspěch. K dramatu A. K. Tolstého Don Žuan napsal drama-tickou kantátu pro sóla, sbor a orchestr. Zkomponoval čtyři symfonie a řadu orchestrálních skladeb, koncerty pro klavír a pro housle a orchestr a velké množství komorních skladeb.

Nižegorodci byla první opera Eduarda Nápravníka. Premiéra se konala 27. prosince 1868 (podle gregoriánského kalendáře 8. ledna 1869) v petrohradském Mariinském divadle. Nižegorodci jsou součástí řady významných oper na téma zvláště obtížného období ruské historie, totiž zmatků od vlády Ivana Hrozného po nastolení Romanovců. Opera měla ve své době značný úspěch a sporadicky se udržela v ruském repertoáru do poloviny 20. století. Mimo Rusko byli Nižegorodci provedeni pouze v Nápravníkově vlasti. O jejich uvedení v pražském Prozatímním divadle se uvažovalo již za kapelnictví Bedřicha Smetany, nakonec je však premiéroval až Jan Nepomuk Maýr 5. listopadu roku 1875 v překladu Jaromíra Hrubého. Harold je druhá opera Eduarda Nápravníka o válkách mezi Anglosasy a Normany. Premiéra se konala 23. listopadu 1886 (dle gregoriánského kalendáře 3. prosince 1886)

taky v Mariinském divadle. Opera byla přijata příznivě, nikoli však s takovým úspěchem jako skladatelovy předchozí Nižegorodci a následující Dubrovskij. Harold byl proveden téhož roku v pražském Národním divadle v překladu Ladislava Dolanského (pouhá tři představení).

Dubrovskij je třetí a nejúspěšnější opera Eduarda Nápravníka. Libreto napsal bratr P. I. Čajkovského Modest (1850-1916). Nápravník řídil sám premiéru své opery a sklídl skvělý úspěch u obecnstva. Opera byla jen zřídka uváděna mimo Rusko, na domácí půdě si však dlouho udržela popularitu.

Čtvrtou operou Nápravníka byla Francesca da Rimini na syžet „Božské komedie“ Danta Alighieri (premiéra 26. 11. 1902 v Mariinském divadle jako benefiční představení orchestru). Kritika ji označila co do umělecké vyrovnanosti hudby za nejlepší z jeho oper. Obecnstvo přijímalo premiéru opery vřele a vyvolalo autora po každém jednání. Právě touto operou 23. 12. 1914 ukončil svou dirigentskou činnost.

Pročtení předchozího může vzbudit dojem, že život a umělecká činnost Eduarda Nápravníka v Rusku byly vždy věnčeny vavříny - spousta vyznamenání, přízeň carské rodiny a samého cara (byl kmotrem jeho 2 synů), obdiv vděčného publika a podobně. Opak je pravdou. Famózní osobnost Nápravníka byla jeho některými současníky vnímána nejednoznačně. Důvodem toho byla, jak prohlásil sám Nápravník, „rozdílnost názorů na umění a služba mu“. Jeho uměleckou činnost brzdila byrokratická divadelní správa, úředníci projevovali opovržení národním uměním, kterému Nápravník hluboce rozuměl a kterým byla proniknutá i jeho skladatelská tvorba. Zaujatost vůči Nápravníkovi projevovali taky představitelé tzv. nové ruské vlny v umění, kterou prezentovala „Mocná hrstka“ (rusky Mogučaja kučka). „Oni všichni,- vzpomínal Nápravník,- v mládí byli nevzdělanci, neuznávali žádnou vědu a houževnatou lásku k práci a k zlepšování“. (1. pozn.: E. Ф. Направник. Воспоминания// КР РИИИ. ф. 21 оп. 1ед. хр.221, л. 16)* Od přelomu století se Nápravník potýkal se závažnými rodinnými problémy. S manželkou, operní zpěvačkou Olgu Šreděrovou, měl tři syny: Vladimíra, Alexandra a Konstantina a dcery Barboru a Olgu. Konstantin však spáchal sebevraždu, se kterou se těžko vyrovnával. Hořce nesl také odchod manželky Olgy. Současníci ukazovali i na neutěšené poměry v rodině, provokované některými charakterovými rysy dirigenta. Dlouho trpěl žaludeční nemocí, kterou jezdíval léčit do Karlových Varů. Zemřel dne 10. listopadu 1916, jeho skladatelské dílo je ale v Rusku stále živé. V Mariinském divadle byl po něm pojmenován foyer, v němž je i Nápravníkova bysta, která byla odhalena k oslavě 50. výročí uměleckého působení ve státní ruské opeře.

(1. pozn.: Fond č. 21 v kabinetu rukopisů Ruského institutu dějin umění.)

Text: Doc. Boris Iljuk, CSc., Foto: Wikipedia

V čísle 7/ 2020 byla uveřejněna identická fotografie s mylnou informací, že se jedná o Jana Antonína Mareše. Za tuto chybu se redakce omlouvá.

Odešli dva velcí historikové: Jaroslav Vaculík a Karel Richter

Velkou ztrátou pro českou historiografii je odchod dvou významných osobností.

Dne 5. května 2021 zemřel Prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc., historik a vysokoškolský pedagog. Narodil se 27. února 1947, dětství prožil v Novém Malíně a i díky tomu se specializoval na dějiny Čechů v zahraničí. Dlouhodobě působil na brněnské Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Ve vědecké práci se soustředil zejména na dějiny volyňských Čechů. Dále se věnoval didaktice dějepisu a problematice učebnic dějepisu. Je mimo jiné autorem třídílné monografie Dějiny volyňských Čechů.

Dne 22. května 2021 navždy odešel PhDr. Karel Richter CSc., spisovatel, historik, publicista a překladatel. Narodil se 15. června 1930. Absolvoval Univerzitu Karlovu a Vojenskou akademii v Brně a Bratislavě. Mnoho let pracoval jako vědecký pracovník ve Vojenském historickém ústavu v Praze. Je autorem asi třiceti samostatných knih, mimo jiné titulu Historické drama volyňských Čechů.

Příspěvky na tisk ke 3. 6. 2021

Region ŽATEC

Borovská Jaroslava - 300 Kč,
Šulitková Anna 250 Kč, Šulitka
Bohumil 250 Kč, Lněniček Vladimír
500 Kč, Bečvář Jindřich 500 Kč,
Jankovcová Evženie 200 Kč, Šťastná
Drahomíra 250 Kč, Šejna Vladimír 300
Kč, Ransdorfová Vlasta 300 Kč

Region BRNO

Kačírek Vladimír 200 Kč, Hurt Viktor
250 Kč, Pechalová Marie 300 Kč,
Jaitnerová Eleonora, Rejchrt Miroslav
220 Kč, Bezděková Alžběta 200 Kč,
Šimonek Jiří 350 Kč, Oldřich Maťátko
500 Kč

Region FRÝDLANT

Havrlová Libuše 300 Kč, Zdražilová
300 Kč

Region CHOMUTOV

Vlnatá Zdeňka 250 Kč

Region ŠUMPERK

Foglová Anna 200 Kč

Region LITOMĚŘICE

Lehnertová Helena 250 Kč

Region MORAVSKOSLEZSKÝ

Kabát Miroslav 150 Kč, Zajíčková
Terezie 500 Kč, Černá Vlasta 50 Kč

Region PODOŘANY

Nestarcová Emilie 250 Kč, Dolejšová
Olga 250 Kč, Hyklová Marie 200 Kč,
Křížková Stanislava 200 Kč,
Medunová Marie 300 Kč,
Langmaierová Marie 300 Kč, Sahułka
Josef 250 Kč, Marková 300 Kč,
Marková Emilie 300 Kč

Region PRAHA

Pithartová Halina 500 Kč, Jeníček
Vladimír 300 Kč, Anatol Kopista 200
Kč, Emilie Vacková 500 Kč

Region UNIČOV

Blanka Langrová 150 Kč

Region ZAHRANIČÍ

Raicin Jura - USA 850 Kč

Volfová Vladimíra 500 Kč - region
neuveđen

UPOZORNĚNÍ PRO REGIONY

V rubrice **GRATULUJEME** se nadále budou zveřejňovat pouze členové při výročích 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80 a potom výše už všechny ročníky. Toto pravidlo bylo odsouhlaseno již v minulosti, pouze se k němu jen vracíme.

Děkujeme za pochopení

Redakce

Region ZAHRANIČÍ

V červenci oslaví 87 let **Vladimír Anděl** z obce Tři Krčmy, nyní Londýn. Jubilantovi přejeme do dalších let životní pohodu a pevné zdraví.

Region BRNO

V červnu slaví 92 let **Vladimír Odstrčil** ze Straklova, nyní Rakovník, 89 let **Marie Pechalová**, rozená Holická ze Sergejevky, nyní Brno. V červenci oslaví 91 let **Zdena Dufková** rozená Zelená z Loděnice, 81 let **Jiří Šimonek** ze Sienkievičovky, nyní Brno, 75 let **Libuše Hlavsová** rozená Poláková ze Cvrčovic, 70 let **Arnošt Vedral** z Loděnice. Všem jubilantům přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

Region PODOŘANY

V červenci slaví 55 let **Ing. Zdeněk Beneš** z Malměřic, 92 let **Jiřina Hovorková** z Podcurkova, dnes Velká Černoc, **Jaroslav Šulc** z Kupičova, dnes Podbořany oslaví 82 let. Jmenovaným oslavencům srdečně gratulujeme, přejeme hodně zdraví a štěstí do dalších let. Všechno nejlepší přejeme také **Jolance Oertlové**, která oslaví 45 let. Patří jí velký dík za pomoc při chodu spolku.

Region TEPLICE

V měsíci červnu oslaví 88. narozeniny paní **Antonie Janečková** (rozená Škrancová) z Novostavců, nyní Teplice.

V červenci se dožívá 83 let paní **Emilie Reichlová** (roz. Vaníková), rodačka z Bojarky, nyní Teplice. Oběma jubilantkám přejeme pevné zdraví, životní pohodu a spokojenost.

Region LITOMĚŘICE

V červnu se dožívá 80 let **Helena Urbánková** z Kvasilova, bytem Litoměřice, 82 let **Ludmila Doležalová** z Litoměřic, 84 let **Jiřina Kuklová** z Kvasilova, bytem Verneřice, 84 let **Pavel Hořenín** z Mirohoště, bytem Roudnice n.L.. V červenci slaví 60 let **Vladimíra Nováková** z Nivy Hubinské, bytem Litoměřice, 60 let **Jiří Jetenský** z Miřejovic, 70 let **Jaromír Janouch** z Volkova, bytem Děčín, 84 let **Vlastimil Šebesta** z Ládovky, bytem Děčín. Všem jubilantům přejeme hodně zdraví, štěstí, spokojenost a osobní pohodu.

Region ŽATEC

V červnu slaví 90 let p. **Věra Balahurová** z Rovna, nyní Žatec, 95 let p. **Jaroslava Borovská** z Volkova, nyní Cheb-Podhrad, 85 let p. **Božena Dobešová** z Újezdů, nyní Chomutov, 70 let p. **Bohumila Sulovská**, nyní Čejkovice, 86 let p. **Marie Šimková** ze Závídova, nyní Rudná u Prahy. V červenci 80 let p. **Eugenie Arvajová** z Českého Volkova, nyní Líštany, 75 let p. **Vlastislava Hanzalová**, nyní Želeč, 65 let p. **Irena Litvinová**, nyní Želeč, 81 let p. **Bohumil Martinek** z Kvasilova, nyní Loket, 91 let p. **Kamila Ondrová** z Novokrajeva, nyní Žatec, 88 let p. **Libuše Šplíchalová** z Kupičova, nyní Louny, 81 let p. **Ing. Ludmila Štěchová** z Újezdů, nyní Žatec, 81 let p. **Věra Turšnerová** z Kvasilova, nyní Ličkov, 85 let p. **Věra Vojarová** z Ledochovky, nyní Postoloprty, 83 let p. **Libuše Vraná** z Českého Volkova, nyní Lipno. Do dalších let přejeme hodně zdraví a štěstí.

Region NYMBURK

V lednu oslavil 50 let **Černý Václav** z Milovic, v únoru 70 let **Jakušová Emilie** z Milovic, v březnu 60 let **MUDr. Oxana Tauchenová** z Milovic, 65 let **Volfová Anna** z Milovic, 70 let **Pišlová Alina** z Milovic, v dubnu 70 let **Černý Alexandr**

z Milovic, v květnu 55 let **Horníková Pavlína** z Přepeře, 50 let **Černá Tatána** z Milovic, 60 let **Horká Larisa** z Milovic, 65 let **Volfová Anna** z Milovic, 87 let **Vlačihová Ludmila** z Milovic, v červnu 81 let **Gerasimčuková Lidie** z Milovic.

Přejeme hodně zdraví, pohody a štěstí.

Region OLOMOUC

V červnu slaví 60 let paní **Jiřina Cáhliková**, nyní bytem Olomouc. V červenci oslaví 75 let paní **Antonie Derychová** z Moldavy, nyní bytem Oldřichov u Přerova. Naším členům do příštích let přejeme hodně zdraví a osobní pohodu.

Region MORAVSKOSLEZSKÝ

V červnu slaví pan **Josef Báča**, nar. Malý Špakov, bytem Kujavy – 75 let; paní **Jiřina Zindlerová** (roz. Kopecká), nar. Janovka, bytem Pustějov – 80 let; paní **Slavěna Procházková** (roz. Krušinová), nar. Dembrovka, bytem Krnov – 81 let; paní **Jaroslava Suchomelová** (roz. Jurčáková), nar. Vsetín, bytem Nový Jičín – 87 let; pan **Vladislav Mareš**, nar. Mstětín, bytem Studénka – 87 let a paní **Jiřina Kimlová** (roz. Špačková), nar. Krupá – Hranice, bytem Studénka – 88 let.

V červenci slaví pan **Jaroslav Kopecký**, nar. Janovka, bytem Hladké Životice – 70 let; paní **Marie Galiová**, nar. Moldava, bytem Studénka – 84 let; pan **Miroslav Kabát**, nar. Mstětín, bytem Šenov u Nového Jičína – 86 let. Všem jubilantům přejeme dny plné hlavně zdraví, vitality, pohody, radosti, spokojenosti a také štěstí.

Region BROUMOV

V červnu oslaví své 84.narozeniny **Václav Minařík**, narozen v Českém Malíně, nyní Broumov. Václave, přejeme ti do dalších let dobré zdraví, štěstí a veselou mysl.

Region FRÝDLANT

V červenci oslaví 75 let **Lidie Bačovská**. Přejeme jí všechno nejlepší, hodně zdraví a pohody.

Region DOMAŽLICE

V červnu oslaví 93 let paní **Božena Pěnkavová** z Miluše, nyní Vysoká Libyně, 84 let paní **Ludmila Burdová** z Kopče, nyní Velký Malahov a 81 let **Ing. Slavomír Lokvenc** z Ivaniče, nyní Polžice. Všem oslavencům přejeme hodně zdraví, štěstí a dny plné pohody.

Region CHOMUTOV

V červnu oslaví 86 let paní **Helena Jančarová** z Boromel, bytem Jirkov, 88 let paní **Stanislava Lebedová** ze Sofievky, nyní Chomutov, 65 let paní **Mgr. Danuše Manová** rozená Stárková ze Žatce, 65 let paní **Helena Matysová** ze Všehrd.

V červenci oslaví 92 let paní **Emílie Pelcová** z Verby, nyní Klášterec, 83 let paní **Emílie Stieberová** z Bojarky, nyní Blov u Kadaně.

Srdečně gratulujeme a přejeme hodně zdraví štěstí a spokojenosti.

Region PRAHA

V červnu oslaví 84 let **Rostislav Kaufman** z Malované, nyní Náchod. V červenci oslaví 87 let **Anna Karmazinová** z Kyjeva, nyní Praha, 85 let **Zita Holousová** z Lucku, nyní Česká Lípa, 84 let **Vladimír Jeníček** z Novokrajeva, nyní Chlum u Blovic, 84 let **Oldřich Šafařík** z Košic, nyní Kamýk nad Vltavou, 81 let **Vladimír Kekrt** z Lucku, nyní Praha, 80 let **Naděžda**

Kinská z Kruky, nyní Kravaře, 70 let **Zdeněk Pichrt** z Prahy. Jubilantům přejeme do dalších let životní pohodu a pevné zdraví.

Region ŠUMPERK

V červnu 2021 oslaví 90 let **Emilie Hradílková** ze Šumperka, 63 let **Jarmila Chytilová** z Víkřovic, 62 let **Eugenie Rebicer** z Libiny, 84 let **Mstislav Pospíšil** ze Šumperka, 69 let **Irena Sedláčková** z Bludova, 81 let **Emílie Souralová** ze Šumperka, 77 let **Jiřina Žáková** z Velkých Losin.

V červenci 2021 oslaví 83 let **Anna Foglová** ze Šumperka, 65 let **Miroslav Jón** z Víkřovic, 76 let **Věra Jónová** z Nového Malína, 42 let **Vít Lucuk** z Víkřovic, 64 let **Josef Pospíšil** z Nového Malína, 65 let **Stanislav Procházka** z Libiny, 89 let **Lydie Purová** ze Šumperka, 81 let **Vlasta Tomášková** ze Zábřehu, 83 let **Jiří Zahradník** z Libiny. Všem oslavencům blahopřejeme.

Region MOHELNICE

V červnu oslaví 90 roků **Antonie Pešová** z Mohelnice, 82 roků **Košťál Zdislav** z Mohelnice, 83 roků **Ing. Olga Došelová** z Bohdanče. V červenci slaví 65.narozeniny **Drahomíra Mošovská** z Loštic a 89.narozeniny **Božena Machová** z Loštic. Všem oslavencům přejeme hlavně pevné zdraví a životní pohodu.

Region CHEB

V květnu oslavil 55.narozeniny náš člen **Jan Pancíř** a v červnu oslaví 60. narozeniny **Petr Pancíř**. Přejeme jim pevné zdraví a pohodu do dalších let.

Region KARLOVY VARY

V březnu oslavila 89 let paní **Raisa Randová** z Rovna, bytem Karlovy Vary. Do dalších let jí přejeme hlavně hodně zdraví.

NAŠE ŘADY OPUSTILI

Region CHOMUTOV

Dne 16. 5. 2021 zemřel ve věku 88 let pan **Josef Roler** z Hulče, naposledy bytem v Kadani.

Upřímnou soustrast za region Chomutov vyjadřuje Jaroslav Báča.

Region PODBOŘANY

Dne 7. 5. 2021 v nedožitých 90 letech navždy odešel pan **Jaroslav Žitný** z Kupačova, naposledy bytem v Podbořanech.

Upřímnou soustrast pozůstalým za region Podbořany projevuje Edita Langpaulová.

Region ŽATEC

Dne 27. 3. 2021 zemřela paní **Jiřina Sekretová** z Novokrajeva, naposledy bytem Žatec.

Upřímnou soustrast rodině za region Žatec vyjadřuje Slávka Černá.

Region PRAHA

27. 2. 2021 ve věku nedožitých 77 let po dlouhé nemoci zemřel pan **Miroslav Svítek**, narozen v Gdyni a naposled bytem Lužná. Jezdil celá léta na pravidelné schůzky regionu. Upřímnou soustrast zarmoucené rodině za region Jiřina Kolářová.

Dne 28. května 2021 ve věku 90 let navždy odešla **Helena Křivková, roz. Němcová**. Paní Křivková se narodila v obci Krasilno, většinu života prožila v Chebu se svým manželem, válečným veteránem Jiřím Křivkou. Vychovala dceru a syna. Byla skvělou pedagožkou a svojí osobností vzorem pro ostatní.

Upozornění! Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha č. ú.: 252001907/0300 Československá obchodní banka a.s., Poštovní spořitelna, Roztylská 1, 225 95 Praha. Dary můžete posílat na adresu ekonoma: ing. Pavel Franek, Slezská 110/24, 747 05 Opava - Malé Hoštice, tel.: 602 511 206, ekonom.scvp@seznam.cz. Prosíme, abyste neupomínali zveřejnění dárků a darů, zveřejňujeme je až po obdržení účetního dokladu. Peněžní dary neposílejte na adresu šéfredaktora. Změny v evidenci členství, adres, přihlášky nových členů, ukončení členství a dotazy zasílejte zásadně na adresu Marie Nečasová, Podhájek 68/V, 471 24 Mimoň, tel: 728 351 726, e-mail: m.necasova@seznam.cz. Děkujeme.

Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřebu svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají autoři příspěvků. Vychází jako občasník. Číslo vydání 3/2021. Šéfredaktorka: E. Š. Langpaulová. Příspěvky nejsou honorované, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte na e-mailovou adresu: zpravodajscvp@seznam.cz nebo na E. Šebesta Langpaulová, Mukoděly 54, Vroutek, 441 01. Tiskne: MH Tisk, Bubenská 43, 170 00 Praha 7 Holešovice. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod ev. č.: MK ČR E 5901. Termín pro zaslání příspěvků do č. 4/ 2021 je 26. 7. 2021. www.scvp.eu. Toto číslo vyšlo 14. června 2021.